

En una hora nous deixem
En una hora nous deixem.
Les altres institucions nos
imprevisiblement, impre-
visiblement, imprevisiblement.
L'esperit de Libèrta't, se de-
mestre aviat contra ella.
La Libèrta't propia acaba d'ill-
lucrar comença la Libèrta't
ajena. En fiell, donchs, al
ludicisio fer tot lo que no es
perjudiqui a un altre.
La crerajencia que produeix
les religions no es més que
la fórmula del encany a
que s'aprènd perperpetuar la in-
felicita social en lo mon.
Las religions son cretas
d'oberts que vriban de la
sentid' admetras septicas en
la terra, asseguras pagar
encoras incertas al del.

FERRER POLTRON VERRILL

La salut del poble
es la suprema llei

La TRANSTORXA es lo periodich que s publica en idioma catala
ides avançat en ideas politicas, religioas y d economia social.

Lo Treball es la
primera necessitat

PERUS DE SUSCIPCIO

Expoyta, i posca timbrera.—Extrayta, s
Las suscripcions se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO: carrer de Ponsat, 1, 1.º: BARCELONA

Per pagar e adreças d'extrayta del Goro Medico, l'horre de feli sobre
y sellos de 15 centims. No s adreça d'extrayta septicas de periodichs

PERUS DE VENTA

Mismoo solt, 5 centims.—lo complet, 1 pes.
Surt d'obra produchment cada dia

ENTRETENIMENTS SOBRE FERROCARRILS

Per si all s' hi haques trobat
vol fer una atrocitat.

Com que hi ha mort gent ricares
de protestas ve una mata.

Mes alguns se callaran
per lo profit que s treuran.

Del fer alguns escriven
ja estan d' alló mes costants.

D' aquest fet serà quimera
no viatjar en primera.

Perque l'Bruti, que hi té trassa,
may planyi als d' ultima classe.

Sols quan una empres trooni
no trobera qui l' aboni.

LOS PARTITS SOCIALISTES ESPANYOLS

LO QUE SON

Quan la constitució d'un partit qualsevol no obeeix a necessitats poderosament sentides i a idees perfectament determinades, pot assegurar-se que l'partit naix poch menos que mort, i que may arribarà a adquirir robusta vida mentre no informi l'gènesis de sa constitució en aquestes necessitats que demanen ésser satisfetes i son modo de ser en teories clares i concretes encaminadas a resoldre'l problema de las necessitats que las han formuladas.

Obeeixen a aquest incontrovertible axioma los anomenats partits socialistes espanyols? Anemo a veure.

Per no ser menos que 'ls monàrquics i que los republicans d'Espanya, los socialistes també están dividits en una colla de partits i partidets, no faltanthi tampoch los grups més ó menos numerosos que, més que a una idea, lo que segueixen es a un home, defecte que si es de sentir en colectivitats defensoras de idees reaccionarias, es de deplorar tant i tant més quan menos se preté entronisar lo principi autoritari.

Los partits més ó menos socialistes que existeixen a Espanya, poden classificar-se en set, per ara, d'aquesta manera:

1. Lo partit oportunista catalá.—2. Lo de la democracia social.—3. Los reformistas.—4. Lo partit socialista obrer.—5. Los anarquistas sens calificació económica.—6. Los anarquistas comunistas.—7. Los anarquistas colectivistas.

A la vista de tants partits, precisa confessar ans que tor que això implica la existencia de grans forces socialistes en nostra nació, per més que d'aquestes idees sian no més que dos ó tres los partits que tenen alguna importancia, i un tan sols lo que n'ha tingut y 'n té molta.

Anémlos a analisar un per un.

Al partit oportunista catalá pretingueren donar-li vida, pera sos serveys particulars, alguns dels representants de las Tres Clases de Vapor, al veure que se 'ls anava mermant y amenaçant acabare lo *modus vivendi* de las representacions dels infelissos obrers de fábrica. Nascut al calor d'alguns que servian secretament a las autoritats contra 'ls veraderos socialistas, i no tenint absolutament cap idea respecte a economía social, ni ha sigut partit socialista ni ha obehit sa constitució a més necessitats que las que pogueren sentir quatre caballers particulars en son agüer de continuar vivent ab la esquena dreta. Adoptaren algunas de las aspiracions escrites en los programas de govern de varios partits republicans, i 's feren la ilusió d'haber fet alguna cosa fent veure que feyan algo. Per això ni té vida ni té res, fins al punt de que molts que s'ocupan de qüestions socials ignoren que aquest partit existeixi.

Lo partit de la democracia social, quin Directori realdeix actualment a Madrid, té molts punts de contacte ab l' anterior respecte a idees, per més que sian diferent en homes de més bona fe i més valer. Tant es cert lo primer, que molts cops se confonen aquestas duas entitats. Ni una idea més ó menos lluminosa, utópica ó practica, tenen aquestos partits sobre la organissació de la societat baix la base de la asociació universal, que es lo que determina 'l socialisme. Aixís que ni son socialistes per més que se 'n digan, ni representarán en la vida pública res més que las elucubracions d'algunes personalitats que, valent poch, signifiquen encara menos, perque sent desortas dels partits republicans, s'apropian part d'aquests programas per ferne bandera utópica de sas aspiracions ó de sas conveniencias.

Lo partit reformista conta no més que alguns partidaris a Catalunya, i casi casi 's podria dir que tant sols a Sabadell se 'l concix, ahont publica *El Ideal del pueblo*. Los que 'l forman son gent de bona fe, especie de esperlistas de la qüestió social, que somian ab una reforma de la que cap sociolòch n'ha pogut treure may l'aygua clara, y procedeixen de la escola d'en Viraux, un mártir de sas idees, y que per lo tant, fossen las que fossen, mereix nostre major respecte. Per demés, donchs, está 'l dir que

aquest partit no té, no pot tenir tampoch cap importancia ni ara ni may en la vida pública.

Nos toca ara analisar lo que es lo partit socialista obrer. Quan la Internacional, allá pels anys del '69 al '73, formaren en ella en Espanya tots los socialistas, desde 'l partidari del Estat polítich fins al anarquista. Manifestadas las tendencias de la constitució d'una nova societat basada en lo treball y en la satisfacció de las necessitats del consum y l'equilibri entre ell y la producció, tornaren prompte a sas llars los partidaris del Estat polítich després de renvidas batalias intelectuales ab los que oposavan a la economia política la economia social. Mes com si fos condició d' espanyol la dissidencia, sobrevingueren disgustos personals en la federació madrilenya de la Internacional, y d'ells nasqué un nou partit, que se 'l denominá partit socialista obrer. Com sa constitució no obehí a cap necessitat sentida, sino a una dissidencia lamentable, lo nou partit arastrá molts y molts anys, prop de vint, una vida tan raquítica, que apenas si podia lograr que fos notada sa existencia. La antiga Internacional espanyola, secreta ó públicament, existia dibentse anarquista-colectivista, y sos dissidents, pera oposar idees a idees, determinaren dirse autoritaris-comunistas. Mes com tots eran fills de la mateixa mare, la diversitat d'idees apenas existia de fet, y en los procediments se veya més la diferencia, perque cada un se cuydava més d'atacar los del altre que d'inspirar en la justicia los propis. Los anarquistas de la Internacional havian dit que aspiravan com a desideratum de la societat del pervindre a la *LINKE FEDERACIÓ DE LIBRES ASOCIACIONES DE PRODUCTORS TIENES*, y aquesta mateixa fórmula, com a fi, adoptaren los fundadors del partit obrer. ¡Proba inequívoca de que no tenia rahó de ser la diferencia dels dos partits! Mes com los anarquistas no volguessen fer política parlamentaria ni ocupar illochs del Estat, proclamant la política *demolidora*, pera diferenciarse en algo d'ells los del partit obrer proclamaren la política *oportunista*, patrocinant las lleys de reformas més avanzadas dels partits republicans y dibent que procurarian enllisar als més alts puestos del Estat, pera desde allí proclamar la Revolució social y la liquidació de la societat present. Lo resultat fou, donchs, que l'anomenat partit obrer se constituí (y continúa encara) ab un programa que té com a medi lo dels partits republicans sens voler ser republicá, y com a fi lo dels partits anarquistas sens voler ser anarquista. De aquí que, per no satisfacer cap necessitat, no haja arribat encara, a pesar de tantes circumstancias com darrerament l'han favorecut, a tenir verdadera importancia.

Mes no 'ns precipitem y seguim ab tranquil·litat y bon hi lo curs de nostra narració.

Fins poch abans del 1.º de Maig del any passat, lo partit socialista obrer espanyol passá gayre menos que desaparecüt. Mes aquells acoeteixements y sa preparació estavan tan indicats per donarli importancia si s'hagués sapigut inspirar en necessitats sentidas y en idees ben determinadas, que es ben segur que no hauria obtingüt l'horrorós fracás que obtingüt en las darreres eleccions de diputats al pretindre portar sa veu a las Cortes. Mes lo partit obrer no ha volgut ni vol esmenar antics errors, y en lo pecat porta ja la penitencia. Sense idees propias, gasta totas sas energias en los procediments, atacant aquells dels qui ha tret son credo. Ab procediments republicans, abomina dels republicans; ab fi anarquista, no hi ha barbariat que no ensarti contra 'ls anarquistas. La malehida passió, lo recort d'antigas rivalitats personals, lo dipòsit concentrat de rancúnias y d'odis a las personas, li ha fet olvidar ó no li ha deixat veure la importancia de sa missió en l'actual moment históric y li ha impedit de seguir en las idees pel camí d'honra y profit que tan clarament li estava marcát. Nosaltres, que no sols no formem al costat del partit obrer, sino que mil vegadas havém contendit ab ell ó 'ns havém tingut de defensar de sas agressions injustificadas, no podem per menos de deplorar la conducta que segueix, que l'anula, y desijeríam que adquirís tots la importancia que mereix y a que l'han cridat los acoeteixements, que no saben veure ni apropiar sos prohoms, nutrits sols de fel y de veri contra 'ls que tindrian de ser sos companys. Y es que a nosaltres no 'ns domins may la passió

per las personas, sino per las idees, com ho demostraran una vegada més en aquestos articles.

La setmana entrant analisarem los partits anarquistas, y després d'haber dit lo que son, passarem a veure lo que tindrian de ser los partits socialistes espanyols.

Sant Martí de Provensals 6 Octubre de 1891.

Amich Director: En Pau Solá ha tingut de tocar pirandó d'aquest poble, perque ja si 'ls gossos volien créure. A més a la fábrica del Sr. Munstaid hi ha un degall que ni Deu podrà arreglarlo. En lo cas que d'un quant temps a aquesta part se fan tals abusos que n'hi ha un tip. Afigura que a dita fábrica regna la dictadura del majorador Sr. Francisco; aquest mentre, quan li convé que algun telar vagi depressa, no mira al tres es bo ó dolent, sino que amunt y crits, y si surt algun escarbat gros, se crida al despaig al qui 'l ha fet y de allí al caper falta gent... Advertint, que l' obrer que al Sr. Francisco li cau del ull, no hi valen oracions al romanesco, perque fins lo gobernador Sr. Sagú ha d'estar a las ordres del majorador, y naturalment, los obrers, empipats de tanta abusos, han format una societat per treballadors que saben ahont posen lo peu, lo que dona un resultat satisfactori per part dels obrers.

L'entri enterent

Un TRABALLADOR

Valls 6 Octubre de 1891.

Company Director: Lo disaigut passat mori una treballadora de la fábrica de góncors de punt d'Anton Padó, y las demás obreras del mateix establiment, verificante l'enterro al diumenge, acordaren assistir para honrar sa memoria; pero succehi que 's ruchs negres, no contents ab tots los *gori-gori* que li endossaren al cadavre, al sortir de la iglesia del Carme promogueren un més que regular esbalt al arribar als *Quatre cantons*, pués anant la comitiva per un camí los de las penitenceras místicas feren tirar lo cotxer per un altre pera establir-se una quènta passeo. Adonessen la comitiva, posarse devant del cotxer y dels escorts-pous del cotxer, tot fo bo. Y aquí vingüt 'l fandangó. Los capellans dibent al cotxer—Tira, noy!—y 'ls assessats al acte y tot lo públich cridant ¡Arrera! Los caps 'l anaven escalfant, y de prompte 's vegeren los alguns braços atacsats ab lo puny clos y 'l temps amenaçava una pluja de masteques ab las tentes dels reverents, que n'hi hauria hagut pera llorgarhi cadavres y pera comprehi'los. Llavors los buitros negres ab camias blanques giraren cloa, y ab lo cap sota 'l aia y en mitj d'un espatxch de crits de ¡Gandú! ¡Farts y drops! ¡Massa grassos! y ¡Agafeu! foren acompanyats fins a la porta de la iglesia y continuá llogo tranquillemnt l'enterro.

D'altre fet també tingüt de donar coneixement a aquesta desllealtat de Sagú, y en lo següent: Sembla que l'organista de la iglesia de cal Anton va comprometerse l'altre dia per usar 'l tocant un ofici cantat en la herreta del Carme, pero com entre 'ls dos respectuos amos d'aquestes cases gran sembla que hi fe ni bastanta terra, lo de cal Anton, al saberho, agafa als noys que tantan de cantar, y a la hora precisa 's tance en lo cor de sa iglesia, pera deixar al altre ab un pam de aia y tent de sospendre la funció mística igual que a la passio de torra quan pion. Al veure l'organista que la hora passa y no li arriben los noys, va a la iglesia del Carme, y al saber que son tancats y 'l rector té la clau y está pradicant a la troxa en aquell moment, va a buscar un cerraller y fe despanyar la porta; mes al sentir lo soall lo prencipare, que se 'l tem, beita de la troxa deixant las ovelles ab 'l aulaf espiritual i mitj monegat, va allí ahont es 'l organista y sens dirhi joia, manobrel 'l agafa pel coll y 'l tira escalas avall, causantli varias gúeres al tapi. Pero s'altres l'organista, se retá, puja las escalas que havia baixat i tombellons, y del primer cop de puny que endonés al reverent li deixa la varrota com un bombro. S' agafen llavors los padonos varons, y si no corren un aixam de feligresos a descompartirlos, de segur que no més n'haurien quedit los cós; tal era 'l magatzam de trompades que 's mescuraven mitjament, y 'l desgaüll de coses y monegades que 's repartiren. L'organista passá a una casa caritativa de devant de la iglesia i ferre las reparacions convenients a sa escalabrada personalitat, y 'l reverent passá a la sagristia a fer lo mateix. ¡Llúctima d'un subconscia y gúerla que s'hagués encarragat de la cura!

Y dich jo, per acabar; ¡Qui no 's convenga de lo bondat de la religió, si veure aquesta tan edificat monegat de certa religió?

J. Y.

¡ABAIX LA TRADICIÓ!

Je de temps immemorial, en aquest poble existia un costum tradicional que de diversió servia.

Així que al estáu estriat,
per carrers i carreterons
de presenciar no desistim
la matra per tots costats:
Xicotets entusiasmas
que en mitj de gran alegria
treballan desesperats
je des de que s'aporta'l dia,
cleven claus per les parets,
posanthi ab tires de fil
handerats, fanlets
y altres cosas per l'edil.

Y no 'n heu sols se dedica
a cosas tan importants
puig que també s'hi embolica
alguns homes ignorants.

Y es de veure la gaitera,
la animació y lo burges,
que entre 'n veuhon se prepara
quan está 'l carrer guasit.

Los xicotets patien quan
tot corrent amunt y avall;
y 'n fedrims se desposen
pera celebrar un ball.

Algu que no ho sapigués,
si veure tante d'altres,
diria sense més ni més
que estám al país de Xauxa.

Y posar que molta gent
que així s'hi está divertint,
es explota vilment
y que molt está sufrint.

Es cosa que desitja
veure tanta gent obrera
que en nos mateixos nos s'ambina
y 'n distria d'aire manera.

Perque a més que d'importancia
tot això no 'n té cap mica,
al cap-de-vell, en ausencia
per qu' 'n hi és molt dificil.

Per solemnitzar la festa
d'una santa o d'algun sant
¡qui encara per això a presa
ja pot anar al botavant!

Y dirá algú: «mercedia
d'aquesta, donatsa l'una,
que existin per la nostra ciutadania,
en lo sigle de las llores!»

Es precís que 'n que practican
tals funcions, tingun compres
que aquets actas sigan
la negoció del progrés.

Quan los temps eran més mansos
fins podia això passar,
pero avuy ja son romanos
que ningú s'hi deu casar.

Desim, donchs, las diversiones
impropies d'als temps presents,
y ocupemnos en qüestions
més útils y convenientes.

A nostres fills ilustres
deven com se requeria,
perque en lo temps defensar
puguin lo que 'n pertoria.

De nostres drets la defensa
hem d'estudar constantment,
percurar si 'n nostra pensu
no s'estorpeix un moment.

Es hora, donchs, d'olvidarnos
de costums tradicionals,
pera poguer dedicarnos
a combats nostres més.

Y al així ab energia
no ho fem, cumplim com a bons,
y seguim per fantasias
ridículas diversiones.

de ilustres no blasfemim,
per donarnos importancia,
y ab franquesa tots diguem
que es lo sigle que posem

lo sigle de la ignorancia.

FERRER SERRANO.

Se 'n ha comunicat ja 'l sobresellment de quatre causas criminals de les que teniam pendents per denuncias de La Tramontana, que han entrat en la darrera amnistia politica. La primera per una carta de San Feliu de Guixols publicada en Abril d'aquest any; la segona, per las denuncias del Almanach de 1891, que com saben nostres lectors merequ' es 'n honors d'una quadruple catílica socialista, y las altres dues per dos dibuixos que 'n referian al Congrés católic de Sergossa.

Aquesta mateixa setmana suposém se 'n comunicará 'l haver entrat també en la amnistia altres dues denuncias que 's tramitaven en lo jutjat municipal com a falitas que ja estavan apeladas a primera instancia, y dintre aquest mes suposém seran també sufragidas ¡dich! sobreesidas, un parell més que encara 'n quedan.

Y luego ja casi estarém nets, perque no més quedarán tres causas criminals pendents contra nostre Director, y 'l que 'n tenia onze ó dotze que no més ni quedin tres, no 'l dich jo si es un alvivo.

Aquestas tres son: la del rector y la major-

doma de Falleda, per ser particular; la de la vetllada librepensadora d' Aleix donada fa prop de tres anys, perque allí 'l delictu polítich fou parlat, y no sent ímpres no es d' impremta, y per lo tant no entra en la amnistia; y la del 1.º de Maig darrer que 'n feu passar un mes a la torre.

Aquestes tres causas, no obstant, més que las altres no tenen cap importancia, y si s'activessin un xich depressa, que ja fora hora, dintre pocs mesos (si 'l fiscal ho vol) podriam veurem com encara no 'n havem vist may en nostra ja llarga carrera periodística: sense cap assumpto judicial pendient.

Apaç Sr. Fiscal, una mica de bona voluntat, y s' veure si fem net.

¡Es qüestió d'aprofitar la gança!

Aquestos dies sí que havém estat a Barcelona demunt d'un helicos ¡dich! d' un volador.

Nada menos que 'n traxava d'una senyerosa conspiració pera assaltar las presons militars, llibertar als que assaltaren lo quartel del Bon succés, y luego... ¡anecho! a saber lo que hauria succehit luego, una vegada si carer una gent que set ó vuy ja 's cregheren prou, per atacar un quafel abont hi havia un batalló ó dos! Lo menos que podia succehir era que assaltassin lo port de Barceloneta y s'apoderassin de tota la esquadra que aquetos dies vuy a pescar al bou.

Un apotecari, un taberner y un cafeter sembla que eran los jefes, y posar los soldats y tot, d'aquesta horripilant protectada intencion.

¡Apotecari, cafeter y taberner en conxorxa! ¡Ja 's veig lo marro! ¡Així sí que es saberné!

¡Saben més lectors com suposo que ho haurian fet los conspiradors pera apoderarse del quartel y de tot lo que volguessin! Molt senallí. Planten los seus tres establiments prop de la guardia. Lo taberner embiga als soldats, lo cafeter empitofa als oficials, y aixís que 's troban algo calents de cap ve 'l apotecari, los fa uns polvets ab mitj quantar de morfina per barba, y ja 's tenim a tots més adormits que si fossen de serenos a las tres de matinata.

¡Aquestes estratagemas sí que era segurs! Lo que no 's pensan los revolucionaris, no s'ho pensa ningú. ¡Com que 'l mateix dimoni 's inspira!

Sort que las autoridades vetlan, que si no... ¡De bons 'n havém escapat!

Nota. L' apotecari ja está posat en llibertat y posar que al llegir aquest número hi estigan ja també 'l taberner y 'l cafeter.

¡Si sería terrible la conspiració descubierta!

A conseqüencia dels successos del Bon succés, y no sé si del descubrimient de la conspiració del apotecari, lo cafeter y 'l taberner, se diu per Madrid que 'l govern pensa rellevar al general Blanco perque 'l considera poch energic (¡!) contra aquestos conspiradors.

Si, sí; que vingui 'l general Garrofer, y tindrem diversió cada dia descubrint estupendas, terribles, volcánicas, tremendas y geroglíficas conspiracions imaginarias.

A conseqüencia de las persecuciones dels obrers de Cádiz ab excusas de petardos, després de Barcelona han celebrat actes encaminats no a protestar, sino a declarar-se solidaris dels sufriments d'aquells companys, los obrers de Sabadell, Sallent, Reus, Capellades y altres punts de Catalunya, posant de relleu lo bon esperit de la solidaritat obrera.

A molts d'aquestos punts ha contribuít La Tramontana al eixit ab la presència de son director present per en aquestos actes.

¡Avant sempre!

La masonería barcelonina no ha volgut quedar-se entera en lo de procurar alivios per las victimas de las inundacions, y en una funció donada a Novetats la setmana passada y organizada pels masons de nostra ciutat, quedaren més de mil pessetas pels perjudicats en las inundacions.

La prompte y general iniciativa dels particulars en aquestas qüestions no fan més que probar sempre la insuficiencia del Estat.

Lo Centre Instructiu de Pellayres de Barcelona nos comunica que 'l próxim diumenye co-

lebrará una vetllada literaria social en son domicili, preguntnos la inserció d'un avia per qu' paga interessará.

Queda interessada dita societat.

El Socialista de Madrid, y La Guerra Social de Barcelona, los dos més importants periódichs del partit obrer, nos dedican la setmana pasada alguna ratlla que 'n creyem en lo deber de contestar, sobre tot al segon.

Diu El Socialista, ab la inquina que 'n es propia ocupantse de gent d'ideas més adelantadas que ell, que La Tramontana ha solemnizat lo triomf de la Revolució de Setembre en un número doble y extraordinari y que per tal fet ha tocat lo violon perque igual ensaia a Prim, Serrano y Topete, que als cacexutos de Chicago. ¡Tenim de contestar tals mamarronzadas! No. Lo qui toca 'l violon son aquella periódichs que tenint tant y tant bo que fer contra totas las classes privilegiadas, s'ocupan no més que de triguimuntres ab més ó menos mala fe buscadas contra 'is que tindria de considerar sos companys. Així es lo únic que tenim de contestar a El Socialista, posant s' la vegada de relleu son procedir devant de la classe obrera.

Tocant ara a lo últim que 'n ha dedicat La Guerra Social, ja es altra cosa. Com lo que diu respecte a nosaltres es del género digno y que té de contestarse en serio, no 'l faltaré may la deguda y serena resposta.

Se ocupa del meeting celebrat a Barcelona sobre ls acontecimientos de Cádiz en que presugueix lo director d'aquest periódich, J. Llunas, y jutjan sos discurs, diu, en primer lloch, que «nota contradicció en ell per negar lo dret d'Atenea Barcelona que detienm aquest dret en lo Atenea Barcelona quan la discussió del socialisme en aquell Centre.»

S'equivoca La Guerra Social en això, y s'hi equivoca perque cau en un error molt vulgar en los que no coneixen prou lo socialisme, pero indisculpable en qu' s'ocupa d'aquestas qüestions, confonent llastimosament lo dret de heredar ab la llibertat de testar, com completament distints. Lo director d'aquest periódich, igual en las discussions del Atenea Barcelona, com a tot arré abont ha tractat aquestas qüestions sempre, sempre, sempre s'ha declarat contrari al dret de heredar tant com partidari de la llibertat de testar, creyent lo primer impo-

dent en una societat que garantisca 'l dret a la vida, y 'l segon indispensable condició de la llibertat y de la propietat individual consagrada en lo sistema colectivista. Si La Guerra Social no veu encara prou clar això, no tenim inconvenient en dedicarl un article sobre aquestas dues materias pera veure si acaba per entendreho.

Y respecte a lo que diu de que en Llunas, defensor de la organizació de resistencia, afirma que s'ha de abolir 'l Estat actual pero que té de quedar organizació, y dhent que s'ha de ensar a la Revolució quan se tinguin medis pera vence, feys las ideas del partit obrer y no las dels anarquistas, a això sols hi ha que contestar que La Guerra Social, com tant y tanta altres, está tocat de la mania de jutjar als anarquistas sens conèixer sas ideas en son verdader terreno. Lo que digué 'l director d'aquest periódich ho han dit sempre los colectivistas espanyols en general, y ara y abant no tan sols no han renegat de la organizació, sino que sempre han organizat, molt més per cert, per ser més gran sa esfera d'acció, que 's homes del partit obrer, y en lo libre de J. Llunas Estudios filosófico-sociales, publicat la més de deu anys, se troba ja la explicació de la anarquía organizada.

Ab això, no surti La Guerra ab estrabots que implican mala fe creyent que ses los anarquistas imitan al partit obrer, perque entre 'n dos partits no hi ha hagut apenas may diferéncia en las ideas de fondo, sino que tant sols las malicias personalitas han buscat contraris procediments, per lo qual lo partit obrer ha estat y está encara en contradicció entre 's justic que empia y 'l fi que diu que busca, pera justificar la separació y la guerra insensata que fa als que tindria de considerar companys, com aquestas també a 'n ell.

S'acaba de celebrar en aquesta ciutat un important congrés dels treballadors en metalls de

Espanya, del qual ja 'n donarem notícia a son temps, acordant trascendents reformes en son organisme, que havia de molt temps estat supeditat a un inconvenient autoritarisme que no li deixava pendre 'l vol necessari en totes las corporacions obreres que aspiran a sa emancipació.

Continuhin per aquest camí tots los treballadors en metalls associats, sens escollirse cap capot de sirena que 'ls vulga fer adormir, y estigant segurs que no tardaran en tornarne 'ls bons resultats corresponents.

La escola laica del Ateneu Obrer de Tarrasa ha celebrat sos exámens ab més que regular éxit, y la del Centre Instructiu d'Olesa 'ls prepara ab la seguretat de deixar ab un pam de nas al mestre catòlich d'aquella vila.

Com que si nostras obligacions nos ho permeten pensém ser en aquests darrers exámens com havém sigut als primers, anirém d'ells enterant a nostras lectors.

Supliquém a nostras amichs de tants y tants pobles ó ciutats de Catalunya com actualment tenen sollicitada la presència del director de La TRAMONTANA en sas respectives localitats pera la celebració d'actes socialistas ó lliurepensadors, que fassin lo favor d'amaynar un poch en la demanda, tant perque l'ivern s'acosta y ab lo dolor patit, en Lluçanet d'anar ab peus de plom pera no tornarhi a caure, com perque es impossible satisfacer a tothom perque un home sols pot estar en un puesto.

Lo dissapte de la setmana entrant s'inaugurarà una sèrie de conferències, per lo *Círculo Librepensador La Luz*, en son local social, Ferlandina, 20, principal.

Per ò torném a venir en lo *Teatro Principal* comedia y drama. Una compaña, de la que forman part las òctas. Martínez y Baró y la tan aplaudida Fabiana García y los actors Mata y García, son los artistas encarregats de desempenyar una infinitat d'obras noves que ò bon segur no s'estrenaran durant lo trascurs de la temporada. Lo públich correspond a los artistes ja que buscan la verdadera manera d'ensair lo teatro, representant obras de los millors poetas y prosaïstes.

L'estreno en lo *Teatro Cavalí Roma* de *La Agulla* y 'ha espasat fins la próxima setmana.

La compaña *Franceschini* que actúa en lo *Teatro Gavarró*, ha contat sas primers funcions per l'hemis. Los obrers que han posat en escena son *Los ja tant coneguts Donas Juvenis* y per la present anuncia l'estreno del *Capitán francés*.

En lo *Tivoli* y *Novetats*, etc.

¡NO POT ANAR!

Que 'le una tingas los peus, l'er, la plata ó be 'ls papers, y altres vagin pels carrers ensenyant sas carres oubertes; francament, no ho puch sentir que no m'ompli 'l cor d'agraïa, y no mormuri entre llavis: — ¡Vaja, així no pot anar!

Que 'ls obrers tingan d'estarse tot l'any derrament subor, per sumistrar lo trosor del que vola sobe mans d'alguns ó ignora 'l que es treballar, y meures l'obrer dejuna ell malgast una fortuna... francament: ¡No pot anar!

M. BORDABERRA

Una clericalada altament escandalosa acaba de pensar en aquesta ciutat, que ni es un poblet de la Vall d'Arán ni una tribu d'Àfrica pera que 'l clero pugue imposar sa voluntat contra tota lley y contra la més petita socié de dret.

Se tracta d'un amich y company nostre, habitant al carrer de Canals d'aquesta ciutat, al qual, á pesar de ser ell y tota la familia lliurepensadors, lo clero catòlich li ha afanat lo cadavre d'un membre de sa familia que tenia de ésser enterrat en lo cementiri lliure, y que 'ls corps de la religió, no respectant las creencias agenas ni las lleys del Estat que estatueixen la tolerancia y consagran ja llibertat del pensament, s'han apoderat d'aquell cadavre y s'han cebat en ell y han caniat lo *trácala* a sa familia posant en joch totes sas influèncias pera que, siquiera *interinament*, siga enterrat al cementiri catòlich mentres los tribunals, á quins ha acudit la familia agraviada, decideixen quí té rahó y dona a cadascú son merecut segons la lley.

Nosaltres no podém per menos d'alegrarnos d'aquestes brutals intoleràncies religioses, comesas en primer lloch pel vicari de cala Madrona.

Fentho aixís los clericals, lo dia que arribi la nostra hi haurá més sanch y fetje ab sebs de porch pera donar menjar al poble.

Se 'ns diu á última hora que la societat de librepensadors *La Fraternitat* de Barcelona va á ferse part en causa, y no fora estrany que també fos lo mateix *La Llum*, societat igualment lliurepensadora de nostra ciutat.

Avant y fora fins á esclafar tots los escarbars pudents de la fe ab lo peu de la rahó.

Lo dijous de la setmana passada, estant ja en màquina nostre número darrer, reberen una citació pel judici oral d'aquella causa que 'ns seguix lo rector de Fullela y sa majordona, senyalat pel dilluns d'aquesta setmana, lo que fou causa de que no poguessem abans avisar a nostras lectors.

Arribá 'l dilluns y torná á suspèndre l'acte per quarta ó quinta vegada, puig havent provehit de poch lo tribunal un escrit de la defensa demanant la presència dels testimonis de la acusació y no haventhi temps pera citarlos, se senyalará nova fetxa pera celebrar lo judici.

Nosaltres no podém per menos de planyer á algunas infelissas donas que han embarcat molt malament, y que al final pot ser resultin las victimas expiatorias del quí las ha embarcadas.

Y á propòsit de aquesta ja casi célebre causa del rector y la majordona de Fullela contra nosaltres.

Per la compassió que 'ns mereix la ignorancia, sempre més ó menos atrevida en lo que té de resultatlos contrapudent, advertim á alguns pobrets testimonis que han dit ó están disposats á dir mentidas en la causa á favor dels querellants, que s'encomanan á Santa Rita, patrona dels impossibles, abans de donar ó repetir certs pòs, perque després no 'ls salvarán ni las oracions de cap capellá ni la benedicció de cap bisbe de la responsabilitat que 'l paga regularment devant del tribunal.

Tingan per ben entés que nosaltres som gats vells, molt durs de pelar, que 'ns sobra la rahó, que subem com pòssim los peus y abont tenim la mà dreta en aquestes qüestions, y que conèxem del tot los coïços usagers.

Un deber de conciencia nos obliga á donarlos aquest compassiu avis. Si no 'l segueixen y luago tenen molt que gratar, que no 's queixin.

No sé si ja 's recordarán nostras lectors d'un flavió que fou rector de Casaldafels que li doná la rectoraça gens de perseguirnos, fa ja dos ó tres anys.

Donchs be: ha perdut definitivament á tot arré la causa que 'ns promogué, sortint condemnat en costas, que li vindrán á costar alguns milers de misas.

Capellá que té la feta de perseguirnos totout, li costa sa mansuetud, un bon diaquet de butaca y quedaré allicegut.

Lo burgés Serra, de Premia de Mar, ha donat en la reconseguida idea de despatxar als obrers de sa fábrica que 's queixan de que en sa casa no 's guanyan be la vida, sent aixís que treuhen jornals de 12 ó de 13 pessetas cada setmana y fins alguns de més baixos.

Es lo que faltava veure en lo sistema burgés: escanyar el obrer y privarli de queixarse.

Quin concepte tindrà 'l Sr. Serra de Premia de Mar de la llibertat individual?

Los tastacòlichs francesos, anant de pelegrins á la moderna á Roma, han fet molts beniesas á la antiga anant á insultar la tomba de Victor Manuel, lo rey que tregué al papa son poder temporal pera posarhi ell.

Y com així no deixava de significar un insult á la unitat italiana, de la que n'están gelosos tots los italians anti-papistas, los catòlichs francesos se toparen ab la forma de la seva sabata rebent plujs de troncs italians y mercenys los honors alguns pelegrins d'ésser companyats á la frontera anant com de passos.

A conseqüència d'aquest fet lo govern francès ha tingut de dir als bisbes que encara paga *proou pelegrinacions!* per temor de que las besties sagradas d'aquets ximplis no portessin algun conflicte internacional.

Jo, al veure aquestes berallias faria, evitant rebuons, que á las pelegrinacions hi anés tothom ab morrallias.

CANTARS

No sé per quí molts noyas, quan surten á passejar los barcos de las faldillas solen portarlos tan alts.

Mon amor es tan insensat que per tu fins s'och capellá... de no treballar en deu mesos ¡ay! si m'pagas lo jornal.

Si algun cop voléu conèixe lo sabor que té 'l dinar, demaneu a algun amich... y ho sabreu així al moment.

Los dies que fessi sol no surtia á passejar perque lo sol ¡ay! m'arratia los colors artificials.

De totes las besties fieras que corren avuy pel món, solament la mava sogra es la única que 'm fa por.

A pesar del molt que 's diu que en lo món tot va passant, tinch jo una pesseña falsa que may la puch fer passar.

LL. MILLÀ

GEROGLÍFICH

PERROS
OR
ISLAS
BATAS

PER GALERA

TRENCA CLOSCAS

DELAS DE POTA

Combinau aquestas lletres de modo que dignin lo titol d'una bellissá cançon.

Traheu en Rima

SOLUCIONS

¡ LAS CANTONS DEL VÍDEO VIMOS

Sonoma: — No. Loomare vobiscum: — Alcegar. Alafia. Color. Coll. Ra. Ro. V. Tanna: — Clocas: — Las tres elegias.

Tip. — No. Balmich. — Balmich de la Universidad, á Barcelona.

EN PREPARACIÓ

Almanach de La Tramontana

per l'any 1892

CALENDARI CIVIL

Com los demás anys, per UN RALET presentarem un Almanach que s'hi podrán llogar bisbes, burgesos, ministres y fiscals á preus arreglats, fenthi tots los impossibles pera no trobarnos ab mitja dotzena de denuncias en ell com l'any passat.

Los aficionats que vulgan contribuirhi en algo ¡á espavillarse tocan! procurant fer curt y sustancios y d'ideas, y si pot ser de broma, lo que pretinguin que 'ls càpiga en lo nou sinapisme que preparém á las ideas rancias y estancissas del temps passat.